

ISSN: 2146-3042

DOI: 10.25095/mufad.756235

## Mali Tablo Ve Dipnotlarda Kalite Kavramının Değerlendirilmesi: Sistemik Literatür Analizi\*

Melissa Nihal CAGLE \*

### ÖZET

Etkisi halen hissedilen 2008 küresel finansal krizinden sonra yapısal ve kronik sorunları aşamayan ülkeler "şeffaflık ve sorumluluk" eksikliklerini gidermeye odaklanmış, şirket finansal tablo ve dipnotlarında mevcut olan bilgi asimetrisini azaltarak, yöneticilerin yatırımcılarla iletişim kurabileceği ortak bir dilin geliştirilmesini amaçlamıştır. Ancak krizden çıkartılan derslere rağmen, şirketlerin hâlen finansal raporlarda tüketicileri ve yatırımcıları yanıltıcı ve paydaş gruplarının ihtiyaçlarını karşılayamayan bilgi sundukları savunulmaktadır. Dolayısı ile ülkelerin ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliğini olumsuz etkileyen bu duruma karşılık olarak, yatırımcı ve paydaşların artan "kaliteli mali tablo ve dipnotlar" talebi şaşırtıcı değildir. Lakin mali tablo ve dipnot kalitesini ele alan çalışmalar, "kullanılan kalite tanımı" ve "kalite ölçütü" açısından değerlendirildiğinde, literatürde kavramsal bir karmaşanın varlığı tespit edilmiştir. Bu çalışmada 2013-2018 yılları arasında İngilizce yayınlanan ve 100'den fazla alıntıya sahip olan mevcut muhasebe literatürü Sistemik Literatür Analizi yardımı ile taranacak, elde edilecek bulgular tematik olarak gruplandırılarak alt-gruplar halinde incelenecektir. Çalışmanın öncelikli amacı kalite kavramındaki konsensüs eksikliği üzerine farkındalığı arttırmaktır.

**Anahtar Kelimeler:** Finansal Bilgi Kalitesi, Dipnot Kalitesi, Kavramsal Karmaşa, Mali Tablo Kalitesi, Dipnot Analizi.

**JEL Sınıflandırması:** M40, M41, M49

### Assessing the Concept of Quality in Financial Statements and Disclosures: A Systematic Literature Review

#### ABSTRACT

Countries that suffered from structural and chronic problems after the 2008 global financial crisis have focused on eliminating their "transparency and responsibility" issues, reducing asymmetric information under firm financial statements and disclosures and aimed at developing a "common language" where managers could directly communicate with investors. However, in spite of the lessons learned after the crisis, firms are still publishing information misleading consumers/investors and not meeting the information needs of stakeholder groups. Thus, it is with no small surprise there is an increased demand for the enhancement and publication of "quality financial statements and disclosures" from investors and stakeholders. When studies examining the quality of the financial statements and disclosures were evaluated in terms of their "quality definition" and "quality criteria" employed for the analysis, it was determined that the term faces considerable conflict and confusion. This study attempts to serve this purpose. The study will focus on English empirical studies (above 100 citations) addressing the "financial statement and disclosure quality" between 2013-2018. The analysis will be conducted with the help of Systematic Literature Analysis, and the findings will be grouped thematically and examined under sub-groups.

**Keywords:** Financial Information Quality, Disclosure Quality, Conceptual Disagreements, Financial Statement Quality, Disclosure Analysis

**Jel Classification:** M40, M41, M49

\* Makale Gönderim Tarihi: 04.10.2019, Makale Kabul Tarihi:15.11.2019, Makale Türü: Literatür Taraması

\* Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İşletme Fakültesi, melissa.cagle@deu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0480-5626.

## 1. GİRİŞ

Finansal piyasaların etkinliğini koruyabilmesi (Stiglitz, 2008: 1) ve yatırımcıların verimli yatırım kararları alabilmeleri için mevcut finansal sistemin güvenilir ve adil olması gerekmektedir (Guiso vd., 2008). Ancak, son dönemde yaşanan 2008 küresel finansal kriz (Avrupa Komisyonu, 2011a) ve yabancı işletmelerde yaşanan skandal ve başarısızlıklar (Leuz ve Wysocki, 2008; Avrupa Komisyonu, 2011b) uluslararası piyasalara karşı duyulan güvenin giderek azalmasına (Tonkis, 2009) ve piyasaların kırılganlaşmasına neden olmuştur. Özellikle, 2008 krizi sonrasında yapısal ve kronik sorunları aşamayan ve geleceği sorgulanır hale gelen ülkeler, bu mevcut belirsizlik ortamında varlığını sürdürmek amacı ile “şeffaflık ve sorumluluk” (Avrupa Parlamentosu, 2013) eksikliklerini gidermeye odaklanmıştır.

Bu doğrultuda, özellikle şirketlerin finansal tablo ve dipnotlarında mevcut olan bilgi asimetrisini azaltarak, yöneticilerin yatırımcılarla iletişim kurabileceği ortak bir dilin geliştirilmesi (Healy ve Palepu, 2001) ve finansal istikrar için ”sisteme” olan güvenin artırılması (Cottier vd., 2012) amaçlanmıştır. Lakin 2008 krizinden çıkartılan derslere rağmen, şirketlerin hâlen finansal raporlarda tüketicileri ve yatırımcıları yanıltıcı (Avrupa Parlamentosu, 2013) ve paydaş gruplarının ihtiyaçlarını karşılayamayan (Avrupa Komisyonu, 2011b) bilgi sundukları görülmektedir. Ülkelerin ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliğini olumsuz etkileyen bu duruma karşılık olarak, yatırımcı ve paydaşların artan “kaliteli mali tablo ve dipnotlar” (Fung, 2014; Kothari, 2000) talebi hiç de şaşırtıcı değildir. Bu talebe karşılık olarak muhasebe literatüründe mali tablo ve dipnot kalitesini inceleyen çalışmalar artış göstermiş ve beraberinde ele alınması gereken birkaç önemli soruyu gündeme getirmiştir: “Kalite nedir? Mali tablo ve dipnot kalitesi denince anlaşılan nedir? Çalışmalar altında ortak kabul gören bir kalite kavramı var mıdır? Mali tablo ve dipnot kalitesinin ölçülmesinde hangi ölçüm araçları (proxy) kullanılır?”.

“Amaçlanan kullanım için uygunluk” (Juran, 1974) olarak ifade edilen “kalite” kavramı, muhasebe literatüründe “şirketin mali tablolarında sunulan bilginin temel ekonomik durumu ne ölçüde yansıttığı” (Chen vd., 2010) olarak tanımlanabilir. Ancak mali tablo ve dipnot kalitesini ele alan çalışmalar tarandığında, kullanılan tanım ve ölçüm araçları arasında araştırmacıların bir fikir birliğine ulaşamamış oldukları görülmektedir.

Brown ve Hillegeist (2003) dipnot kalitesi olarak “bilginin doğruluğu, zamanındalık ve sunulan bilginin miktarı” unsurlarını sunmaktadır. Kothari (2000) “kalite” ve “şeffaflık” kavramlarının benzer anlam taşıdığını ve birbirinin yerine kullanılabileceğini savunmaktadır. Leuz ve Wysocki (2008) ise finansal tablo ve dipnotlarda “ilgili, doğrulanabilir, güvenilir, tarafsız, karşılaştırılabilir, zamanında sunulma ve tutarlı” bilgi karakteristiklerinin bulunması gerektiğini, ancak bu özelliklerin çoğunun birbirleriyle çatıştığını iddia etmektedir. Beattie vd. (2004), dipnot kalitesinin birincil boyutunun “beklenen ve gerçekten açıklanan bilgi miktarı arasındaki oran” olduğunu ifade etmekte ve “şirket büyüklüğü ve şirket karmaşıklık derecesi” ile beraber incelenmesi gerektiğini savunmaktadır. Yazarlar ayrıca, “bilginin konular arası dağılımı” ve “dipnotlar içerisinde boş bırakılmayan alt-başlık sayısını” ek kalite göstergeleri olarak sunmaktadır.

Pownall ve Schipper (1999) yüksek kaliteli dipnotların “karşılaştırılabilirlik, şeffaf ve eksiksiz/tam açıklanmış” bilgi sunduğunu belirtmektedir. Ball vd. (2003) finansal raporlama kalite göstergesi olarak “ekonomik gelirlerin zamanında tanınması” unsurunu gösterip,

zamanında tanınmayan gelirlerin finansal tablo kalitesini düşürdüğünü iddia eder. Lopes vd. (2010) kaliteli mali tabloların “uluslararası karşılaştırılabilirliği” uyumlaştırma yoluyla iyileştirdiğini ve “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) ülke çapında benimsenmesinin” bir kalite ölçütü (proxy) olduğunu savunmaktadır. Yazarlar ayrıca, Avrupa Birliği üyesi ülkelerde faaliyet gösteren ancak Avrupa kökenli olmayan firmaların genel muhasebe kalitesini UFRS kullanımını sonucunda arttırdığını ifade etmektedir.

Karşıt bir görüş sunan Ball vd. (2003), uygulanan muhasebe standartlarının tek başına dipnot kalitesini arttırmadığını ileri sürmektedir. Hong Kong, Malezya, Singapur ve Tayland ülkeleri üzerine yapılan araştırmanın bulguları, "yüksek kalite" muhasebe standartların kullanımında olmasına rağmen, ekonomik ve politik faktörlerin (düzenleme, ikramiye planları) rapor hazırlayanları ve denetçileri etkilediğini, sonuç olarak finansal raporların kalitesinin düştüğünü savunmaktadır. Öte yandan, Soderstrom ve Sun (2007) ülkeler tarafından benimsenen farklı muhasebe ilkelerini inceleyerek, finansal rapor kalitesinin; “standart kalitesi, ülke içindeki siyasi ve yargı sistemi, finansal raporlama teşviklerinden” etkilendiğini vurgulamaktadır. Barth vd. (2006) ise “kazanç yönetimi faaliyetlerindeki azalışın” kalite göstergesi olduğunu desteklemektedir.

Yukarıda sunulmuş olan literatür, “kalite” terimi ve “kaliteli mali tablo ve dipnot” özellikleri üzerine henüz bir fikir birliği olmadığını ortaya koymaktadır. Taranan literatürden anlaşıldığı üzere, “Kalite” terimi oldukça karmaşık ve kavramın açıklanmasında sözlük tanımları yetersiz kalmaktadır (Sower, 2010). Buna ek olarak, terim sübjektif ve her bir birey tarafından [müşteri/ yatırımcı/ çalışan/ yönetim..vb] veya çalışma alanında farklı şekillerde tanımlanmakta (Sower, 2010); kullanılan kalite kavramları birbiriyle çakışmakta (Leuz ve Wysocki, 2008), dikkate alınan kalite düzeyine göre (yüksek kalite/düşük kalite) ölçüm araçları farklılaşmakta (Pomeroy ve Thornton, 2008); kalite analizi sırasında incelenen şirketlerin ekonomik durumu kalite ölçütlerini etkileyebilmekte (Leuz ve Wysocki, 2016); ülke sınırlarını aştıkça kalite kavramı farklılık göstermekte ve sabit evrensel bir düzeyi (Mitra, 2016) olmamaktadır.

Dolayısı ile finansal tablo kullanıcıları nadiren aynı bilgi grubuna ilgi gösterip, bilginin önemi konusunda bir anlaşmaya varacaklardır. Bu durum mali tablo ve dipnot kalitesinin ölçümünde farklı araçların (proxy) kullanılmasına yol açmakta (Beretta ve Bozzolan, 2008) ve analizlerin karşılaştırılabilirliğini düşürmektedir. Bu eksiklik, muhasebe alanı için ciddi bir problem teşkil etmektedir. Farklı şekillerde yorumlanan muhasebe kavramları hem karışıklığa, hem de küresel seviyede “anlaşılabilirliği ve karşılaştırılabilirliğini yitirmiş finansal bilginin” sunulmasına (Cemalcılar ve Erdoğan, 2000) neden olmaktadır. Literatürde mevcut bulunan kavram karmaşası ayrıca akademik (teorik veya ampirik) yorumlarının/bulgularının karşılaştırılabilirliğini azaltıp, bu alanda araştırma yapmaya sınırlama (limitasyon) getirmektedir.

Muhasebe alanında uygulama birliği sağlanması amacı ile yayınlanan ve Türkiye dâhil 142 ülke (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu, 2018a) tarafından kullanılmakta olan uluslararası ortak muhasebe ve finansal raporlama seti (UFRS ve Uluslararası Muhasebe Standartları-UMS) harmonize ve uyumlaştırma uğraşlarına verilen önemi vurgulamaktadır. Globalleşme hareketleri ve Avrupa Parlamentosu/Konseysi tarafından yayınlanan 1606/2002 no’lu düzenlemenin etkisi ile kabullenilen standart seti, uluslararası “ortak bir dil ve kavram bütünlüğünün” sağlanması (Kocamaz, 2012) ve “kaliteli bilgi sunulması” (Akgün, 2013)

amacına hizmet etmektedir. Özellikle, uluslararası bütünlüğü sağlamaya ve “terimler, ilkeler, kurallar ve yöntemler” (Yazıcı, 2003) arası farkı giderme çabası içerisinde olan muhasebe alanında hâlen kavram kargaşası yaşanması şaşırtıcı niteliktedir. Dahası bu kavram karmaşasının UFRS/UMS'nin temel getirisi olan “kaliteli finansal raporlama hazırlama” unsuru (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu, 2018b) üzerine olması mali tablo ve dipnotlar kalitesini araştıran çok boyutlu ve karmaşık yapıları ölçüm araçlarını detaylı ve metodolojik bir şekilde inceleyecek bir araştırmaya ihtiyacını doğurmuştur. Dolayısı ile bu çalışmada kalite kavramı ve mevcut mali tablo ve dipnot kalitesini ölçmede kullanılan araçların (proxy) karmaşık yapısı, Sistematik Literatür Analizi ile kapsamlı ve eleştirel bir şekilde incelenecektir.

Çalışmanın öncelikli amacı, kalite kavramındaki konsensüs eksikliği üzerine farkındalığı arttırmaktır. Araştırmacılar (Leuz ve Wysocki, 2008; Beattie vd., 2004; Soderstrom ve Sun, 2007; Core, 2001) kurumsal raporlama faaliyetlerinin kalitesini artırmak için dipnot ve raporlama faaliyetlerinin ölçülmesi üzerine daha fazla çalışmaya ihtiyacı olduğunu, ve mevcut literatürde eksiklik bulunduğunu savunmaktadır. Bir alanda objektif (Leuz ve Wysocki, 2016; Core, 2001) ölçülerin olmaması, yapılan değerlendirme çalışmalarının etkinliğini ve kıyaslamayı azaltmakta (Cemalcılar ve Erdoğan, 2000); araştırma sorularının daha güçlü/destekli ölçüt ve testler ile incelenmesine (Core, 2001) engel arz etmektedir. Bu nedenle bu çalışma ile literatürde mevcut bulunan kavram karmaşasına dikkat çekip, teorik/ampirik çalışmalarda yorumların/bulguların karşılaştırabilirliğini arttırmak amaçlanmaktadır. Çalışmada ele alınacak araştırma soruları şu şekilde listelenebilir: *Mali tablo ve dipnot kalitesini araştıran çalışmalarda kavram karmaşası var mıdır? Mali tablo ve dipnot çalışmalarında tanımlanan “kalite kavramı” ve “kalite ölçütleri” nelerdir? Literatürdeki mevcut kalite algısı ve onu temsil eden değişkenler incelendiğinde öne çıkan ve “evrensel” olarak kabul gören ölçütler hangileridir? Mali tablo ve dipnot kalite ölçütleri tematik olarak incelenip, gruplara ayrıldığında ana/alt-grupları hangi konular altında toplanmaktadır?* Araştırma sorularının cevaplanabilmesi için ampirik muhasebe literatür taranacak, “çalışma kapsamında yazarlar tarafından ifade edilen veya araştırılan kalite kavramı” ve “kalite kavramını ölçmek amacı ile kullanılan değişken ve veri türü” toplanacaktır. Mevcut muhasebe literatürünü sentezlemek, kümülatif ve istatistiksel olarak değerlendirilmek (Timulak, 2007) elde edilecek bulguların geçerliliğinin kuvvetlendirmek (Akgöz vd., 2004), sonuçları yorumlayıp, kapsayıcı/ortak yargıya ulaşmak (Akgöz vd., 2004) için uygulanacak Sistematik Literatür Analizi bu amaçlara hizmet edecektir. Sistematik Literatür Analizi ayrıca, ilgili konu hakkındaki bütün çalışmaların taranıp, incelenmesini sağlamaktadır. Tespit edilen veri tematik olarak gruplandırılarak alt-gruplar halinde incelenecektir.

Çalışmada 2013-2018 yılları arasında yayınlanan ve 100'den fazla alıntıya sahip olan çalışmalar taranmıştır. Google Akademik'de taranan çalışmalar her gün güncellendiği için araştırma konusu ile ilgili olup, 2018 yılında yayınlanmış çalışmaların derlenip, incelenmesi “3 Eylül 2018” tarihi ile sınırlandırılmıştır. Bu tarihten sonra yayınlanan çalışmalar literatür taramasına dahil edilmemiştir. 2013-2018 yılları arasında 100'den fazla alıntıya sahip olan 95 çalışmadan 74 adetinin araştırma sorusu ile bağlantılı olduğu tespit edilmiştir. Uygulanan analiz sonucunda, finansal tablo ve dipnot kalite kavramı ve ölçütlerinin iki ana kategori altında toplanmıştır: ülke seviyesinde ve şirket seviyesinde. Benzer ölçüm kriterleri temalaştırıldığında, kalite kavramının alıntı sayısı yüksek çalışmalar arasında farklılaştığı

görülmüştür. Bu çalışmalar altında kalite: "uluslararası finansal raporlama standartlarında geçiş süreci (zorunlu veya gönüllü geçiş), dipnot endeksi kullanımı, kazanç yönetiminin varlığı, denetim şirket karakteristikleri, ortak rotasyonu, denetim ücretleri, denetim yapısı (görev süresi), şirket denetim komitesi, komite özellikleri, üyelerinin eğitim alanlarını, kime raporlama yaptığını, yönetici veya yönetim kurulu karakteristikleri, yöneticilerin kendi kazançlarını gözetme eğilimi, iç kontrol zayıflıkları, yalan beyan tespiti, dipnot içeriği, yasal düzenleme varlığı ve son olarak, şirketin finansal karakteristikleri" olarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın amacı çerçevesinde bir sonraki bölümde Sistemik Literatür Analizi prosedürleri incelenecektir. Üçüncü bölümde ise uygulanan analiz sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilecektir.

## 2. SİSTEMATİK LİTERATÜR ANALİZİ

Bu çalışma, muhasebe literatüründe raporlama kalitesini analiz etmek için "kullanılan kavram" ve "çok boyutlu, karmaşık yapıya ölçüm araçlarını" detaylı ve metodolojik bir şekilde incelemektedir. Çalışmada kullanılacak olan yöntem, bir alanda yapılmış olan araştırmaları "sentezleme, kümülatif ve istatistiksel olarak değerlendirme" (Timulak, 2007) ve "çalışmaların sonuçlarının geçerliliğini kuvvetlendirme" (Akgöz vd., 2004) imkanı sağlar. Bu yöntem sayesinde araştırmalarda daha önce elde edilen bulguların ötesine geçilir, "birleştirilmiş veri analiz edilir ve kavramlar haritalandırılır" (Green ve Higgins, 2005). Alandaki çalışmalar üzerine genelleme yapmaya imkan sağlayan Sistemik Literatür Analizi, tek bir kalite tanımı/ölçüm aracına odaklanmak yerine, mevcut literatürdeki yargı ve inceleme sonucunda belirlenen veriyi değerlendirme kapsamına alacaktır.

Nitelikli bir Sistemik Literatür analizi yapılabilmesi için izlenmesi gereken birkaç aşama bulunmaktadır. Araştırma altında Davies ve Crombie (2003) modelinin aşamaları kullanılacaktır:

*Sistemik İnceleme:* Geleneksel literatür taramasına metodolojik bir alternatif olarak kullanılan yöntem, elde edilen bulguları toplamak, tematik olarak gruplara ayırıp incelemek amacıyla hizmet etmektedir (Siddaway, 2014). Bu aşamanın temel amacı, araştırma sorusu, amaç ve hedefler doğrultusunda belirlenen kriterlere uygun çalışmaları bulmaktır. Literatür inceleme aşaması, emek gerektiren ve zaman alan bir süreçtir. Burada ilk aşamada, veri tabanı seçimi, içerik ve yayın özelliklerinin belirlenmesi olmak üzere üç seçim kriteri belirlenmektedir.

*Veri Tabanı Seçimi:* Sistemik inceleme çalışmalarında veri tabanının seçimi, inceleme süreci kapsamında önemli bir ilk adımdır. Analizin işletme alanı altında geniş bir yelpazeyi kapsadığından emin olmak (Meline, 2006) ve multidisipliner bir araştırma yürütmek için, uygun bir veri tabanının seçilmesi gerekmektedir. Yapılandırılmış incelemeler için tek başına tam metin erişimi sağlayan "Google Akademik" motoru (Gamal Aboelmaged, 2010), bu tür çalışmalarda tek başına kullanılacak kadar hassastır (Gehanno vd., 2013). Gehanno vd. (2013) çalışması altında 29 sistemik incelemeyi analiz ederek, incelemelerde yer alan makalelerin %100'ünün "Google Akademik"den erişilebileceğini tespit etmiştir. Dolayısı ile sadece Google Akademik arama motoru kullansaydı, hiçbir referans kaçırılmayacaktı. Yazarlar ayrıca Google Akademik'in önde gelen bir bibliyografik veri tabanı haline geldiğini savunmaktadır. Bu nedenle, bu çalışma altında veri kaynağı olarak Google Akademik motorunda taranan makale ve kitaplar kullanılmıştır.

*İçerik ve Yayın Özellikleri:* Çalışmada “Mali Tablo ve Dipnot Kalitesi” ile ilgili makale ve kitapları kapsayacak bir araştırma stratejisi tasarlanmıştır. Kullanılan arama terimleri, kalite çalışmaları altında sıklıkla geçen sözcükleri tarayarak seçilmiştir. Arama terimleri sonucunda indirilen çalışmaların analiz için uygunluğunun ve geçerliliğinin test edilmesi için 2 adet pilot test yapılmıştır. Çalışmaya dahil edilmeye uygun bulunan makale veya kitaplar içerisinde rasgele seçilen çalışmaların tam metni indirilerek, uygunluk açısından analiz edilmiştir. Birinci pilot test sonucunda çalışma konusu ile ilgili olmayan arama terimleri değiştirilip/analizden çıkartılmış ve bulgular sonucunda arama terimleri modifiye edilmiştir. İkinci pilot test kapsamında yeni arama kriterleri ile taranan çalışmalar bir Google Akademik tarama programı yardımı ile (Publish or Perish, 2018) listelenmiş ve alıntı sırasına göre sıralanmıştır. Sistematik bir pilot test yapmak, çalışmalardan elde edilebilecek bulguları analiz öncesinde belirleyebilmek ve çalışmaların arama terimlerinin analiz için uygunluğunu test etmek amacı ile “2013-2018 yılları arasında yayınlanan ve 100’den fazla alıntıya sahip olan” çalışmalar indirilip, analiz edilmiştir. Böylelikle, genel muhasebe literatürü tarafından yüksek kabul görmüş çalışmalar incelenmiştir (La Torre vd., 2012), eleştiriye açık/problem arz eden çalışmalar taramadan çıkartılmıştır. Bu çalışmaların ayrımının yapılması analiz sonuçlarının geçerliliğini kuvvetlendirmektedir.

Google Akademik’de taranan çalışmalar her gün güncellendiği için araştırma konusu ile ilgili olup, 2018 yılında yayınlanmış çalışmaların derlenip, incelenmesi “3 Eylül 2018” tarihi ile sınırlandırılmıştır. Bu tarihten sonra yayınlanan 2018 yılı çalışmaları literatür taramasına dahil edilmemiştir. Yapılan inceleme sonucunda indirilen 95 çalışmadan 74 adetinin (%78’inin) araştırma sorusu ve belirlenen kriterlere uygun olduğu bulunmuştur. Bu sonuca varabilmek amacı ile örneklem kapsamında incelenen çalışmaların mali tablo ve dipnot kalitesi kavramı üzerine tanımlama yapması aranmıştır. Kullanılan seçim terimleri; “kalite (quality)”, “muhasebe (accounting)” ve “ampirik (empirical)” sözcüklerini içererek, çalışmaların tam metni taranmıştır. Analiz altında “ampirik çalışmaların” dahil edilme nedeni bu tür çalışmaların analiz öncesinde verilerini tanımlama ve ölçütlerini açık bir şekilde belirtme zorunluluğudur. Bu çalışmalar tasarımı ve yöntem bölümlerinde kalite kavramını tanımlayacak ve ölçütlerini, kullanılan yöntemlerini listeleyeceklerdir.

Arama terimlerine ek olarak “işletme (business)” ve “kurumsal (corporate)” sözleri kullanılarak arama parametreleri daraltılmıştır. “Mali tablo kalitesi” ve “dipnot kalitesi”ni ampirik olarak analiz eden çalışmalardan “savunulabilir ve önyargısız verinin” (Meline, 2006) toplanabilmesi için spesifik yayın kriterlerini içermelidir (Treadwell vd. 2011). Çalışmadan hariç tutulan bu yayın kriterleri aşağıda sıralanmıştır:

- Yayınlanmamış çalışmalar [analiz kapsamına sadece yayınlanmış çalışmalar dahil edilmiştir],
- Ders kitapları,
- İngilizce dışında bir dille yazılmış çalışmalar,
- Bibliyografik analiz makaleleri.

Sadece 2013-2018 yılları arası için yapılan analiz kapsamında arama kriterlerine uygunluk gösteren çalışmalar Tablo 1’de sunulmuştur. Analiz her arama kriteri için tekrarlanmıştır.

**Tablo 1.** Arama Kriterleri Sonucunda Belirlenen Çalışmalar

Arama Kriterleri	013	014	015	016	017	018
Dipnot Kalitesi	1295	1232	1325	1417	1539	857
Finansal Raporlama/Kalitesi	1349	1539	1563	1999	2325	1423
Financial Tablo/Kalitesi	208	242	300	295	356	214
<b>Toplam</b>	<b>2852</b>	<b>3013</b>	<b>3188</b>	<b>3711</b>	<b>4220</b>	<b>2494</b>

Bir makale veya kitap altında arama kriterlerinin tekrar etmesi ihtimaline karşın, çalışmalar yinelenen değerler açısından incelenmiştir. Makale/kitaplarda her kriteri barındıran çalışma excel altında listelenmiş, yinelenen/tekrar edilen çalışmalar bir sonraki aşamada çalışmadan (excel-duplicate entry yolu ile) çıkartılmıştır. Tarama sonucunda belirlenen çalışmalar yinelenen değerler ve dili İngilizce olmama durumu açısından değerlendirildiğinde çalışmadan harici tutulacak makale/kitap sayıları Tablo 2 ve 3’de listelenmiştir. Yinelenen değerlerin ve dil kriterinin uygulanması ile çalışma sayısı %40 azalmıştır. Sistemik tarama sonucunda İngilizce hariç çalışmaların %21’lik bir değere sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ilk aşamada tespit edilen çalışmaların %19’unun birden fazla arama kriterini kapsadığı görülmüştür.

**Tablo 2.** Yinelenen Değerlerin Sayısı

Arama Kriterleri	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dipnot Kalitesi	(246)	(268)	(273)	(333)	(373)	(39)
Finansal Raporlama/Kalitesi	(96)	(89)	(140)	(175)	(195)	(312)
Financial Tablo/Kalitesi	(61)	(59)	(50)	(49)	(76)	(35)
<b>Toplam</b>	<b>(403)</b>	<b>(416)</b>	<b>(463)</b>	<b>(557)</b>	<b>(644)</b>	<b>(386)</b>

**Tablo 3.** Dili İngilizce Olmayan Çalışmaların Sayısı

Arama Kriterleri	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dipnot Kalitesi	(173)	(172)	(203)	(231)	(189)	(109)
Finansal Raporlama/Kalitesi	(185)	(210)	(188)	(317)	(320)	(131)
Financial Tablo/Kalitesi	(14)	(35)	(48)	(48)	(44)	(32)
<b>Toplam</b>	<b>(372)</b>	<b>(417)</b>	<b>(439)</b>	<b>(596)</b>	<b>(553)</b>	<b>(272)</b>

Literatür taraması tek bir araştırmacı tarafından yapılmış ve aranan kriterlerin kolay tespiti için bir “çalışma kitabı” düzenlenmiştir. Böylelikle tarafsız bir değerlendirmeyi sağlamak için literatürün sistemik bir şekilde taranma zorunluluğu sağlanmıştır. Seçim kriterlerine uygunluk sağlayan makale/kitapların belirlenmesi ile elde edilen bulgular sentezlenmiştir.

### 3. BULGULAR

Uygulanan Sistematik Literatür Analizi sonucu taranan çalışmalar ve toplanan kalite tanımları ve ölçütleri Ek 1'de özetlenmiştir. Analiz sonucunda, finansal tablo ve dipnot kalite kavramı ve ölçütlerinin iki ana katagori altında incelendiği görülmüştür:

- Ülke seviyesinde ve
- Şirket seviyesinde.

Ülke seviyesinde ele alınan çalışmaların (Shipman vd., 2016; Leuz ve Wysocki 2016; Cascino ve Gassen 2015; Christensen vd., 2015; Daske vd., 2013; Horton vd., 2013; Brüggemann vd., 2013; Ahmed vd., 2013; Wahlen vd., 2014) uluslararası raporlama standartlarını [UMS, UFRS ve Amerikan Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri-GAAP] ve bu standartlara olan finansal tablo ve dipnot uyum seviyelerini kalite ögesi olarak baz aldığı görülmüştür. Kalite ögesi olarak ayrıca ülkelerin standartlara geçiş süreci: zorunlu geçiş (Cascino ve Gassen, 2015) veya gönüllü geçiş (Christensen vd., 2015; Smith, 2017) olarak incelemektedir. Bu çalışmalar, "uyum sağlanan raporlama standartlarının" finansal tablo ve dipnot kalitesini arttırdığını savunmaktadır. Shipman vd. (2016) ve Larcker ve Tayan, (2015), şirket raporlarında genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinde düzeltme yapılmadığı takdirde "kaliteli" olduğunu, Cascino ve Gassen (2015) yeni standartlara geçiş sonrasında finansal raporlarda şeffaflık düzeyinin arttığını ve finansal muhasebe bilgilerinin karşılaştırılabilirliğinde bir iyileşme olduğunu ileri sürmektedir. Ahmed vd. (2013) ise Uluslararası Finansal Raporlama Standardı'nın benimsenmesi ile finansal bilgi ortamının geliştiğini ve bunun sonucunda şirketlerin; zarar/kazançlarının zamanında kayıt edildiğini ve şirketin piyasa değerinin arttığını savunmaktadır. Ülke seviyesinde son olarak, finansal raporlama sisteminin karmaşıklık düzeyi (Adibah vd., 2013); ulusal yasalar, sermaye piyasası düzenlemeleri (Glaum vd., 2013) kalite ölçütü olarak incelenmiştir.

Şirket seviyesinde ise rastlanan iki kalite ölçütünün dipnot endeksleri ve kazanç yönetiminde "tahakkuk yönetimi" olduğu belirlenmiştir. Dipnot endeksi, dipnotlarda sunulan bilginin kapsam ve içerik kalitesini ölçmek ve değerlendirmek için kullanılan bir yöntemdir. Yaygın bir şekilde araştırmacılar tarafından uygulanan bu endeksler, şirket finansal raporlarında açıklanabilecek seçilmiş kalemlerin kapsamlı listesini oluşturmaktadır. Oluşturulan liste kapsamında incelenen raporlar İçerik Analiz tekniği ile kodlanıp, kavramlaştırılmaktadır. Uluslararası literatür altında sıklıkla uygulanan dipnot endeks tekniği şirketler tarafından sunulan finansal veya finansal olmayan bilginin içeriği, anlaşılabilirliği, okunabilirliği, kalitesi ve UFRS/UMS uyumluluğu hakkında detaylı bilgi sunmaktadır.

Analiz edilen literatür içerisinde sıklıkla karşılaşılan bir dipnot endeks çeşidinin finansal tablo ve dipnotlarının okunabilirliğini ölçen "Fog Endeksi" olduğu görülmüştür (Loughran ve McDonald, 2014; Lawrence, 2013; Callen vd., 2013; Goodman vd., 2013; Loughran ve McDonald, 2016). Fog endeksi, şirket finansal raporlarının anlaşılabilirliğini ölçmek için kullanılmaktadır. Cümle uzunluğu, yapısı, anlaşılabilirliği, gereksiz kelimelerin kullanımı, uygun fiil kullanımı gibi kriterleri dikkate alan endeks, yazının içeriği ile birlikte okunabilirliğini ölçmektedir. Ancak bu endeksin ölçüm geçerliliğini yansıtmadığı yönünde eleştiri mevcuttur (Gunning, 1969).

Fog endeksinden öte, literatür altında birçok endeks çeşidi bulunmaktadır. Tarama sonucunda tespit edilen diğer kalite ölçütleri aşağıda incelenmiştir: Daske ve Gebhardt (2006), Avusturya, Almanya ve İsviçre'deki profesyonel uzmanlar tarafından oluşturulmuş olan ve firma performansı üzerine bilgi sunan bir "kalite endeksi" geliştirmiştir. Yazarlar tarafından geliştirilen kalite endeksi; denetçi özelliklerini dikkate alarak dipnotlarda sunulan bilginin kalitesini ölçmek için kullanılmıştır. Endeks kapsamında incelenen değişkenler Capital, Focus ve Money dergilerinde sunulan "En Başarılı Şirketler" listelerinin geometrik ortalaması alınarak geliştirilmiştir. Leuz ve Wysocki (2016) çalışmalarında "Yatırım Yönetimi ve Araştırma Derneği- the Association for Investment Management and Research (AIMR)" tarafından geliştirilen endeksi değerlendirmektedir. 117 ülkede faaliyet gösteren AIMR; kâr amacı gütmeyen, yatırım uzmanlarının uluslararası mesleki davranış ve etik kurallarını belirleyen bir organizasyondur. AIMR tarafından geliştirilen dipnot endeksi; ABD'de faaliyet gösteren şirketlerin yatırımcı ilişki faaliyetleri ve etkinliğini inceleyerek şirket şeffaflığını ölçmektedir. Allegrini ve Greco (2013) ise çalışmaları kapsamında; yönetim kurulunun büyüklüğünü, yönetim kurulunun yapısını, kurul üyesi karakteristiklerini, iç denetçinin ve bağımsız denetimin etkinliğini, kurul toplanma sıklığını değerlendiren bir endeks geliştirmiştir. Şirketler tarafından sunulan bilginin birleşiminden oluşan endeks, kalite ölçütü olarak öne sürmektedir. Plumlee vd. (2015), şirketler tarafından gönüllü olarak sunulan finansal ve finansal olmayan bilginin firma değerine etkisini incelemektedir. Yazarlar, Küresel Raporlama Girişimi - Global Reporting Initiative (GRI) tarafından geliştirilen "Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama: Kavramsal Çerçevesini" baz alarak bir endeks geliştirmiştir. Çevresel muhasebe kapsamında sunulan bilgiyi değerlendiren endeks, açıklamaların güvenilirlik seviyesini (desteklenmiş bilgi), nesnellliğini ve pozitif/nötr/negatif ifadelerin varlığını incelemiş, detaylı ve kavramsal çerçeve ile uyumlu bilginin kalite göstergesi olduğunu ifade etmiştir. Clarkson vd. (2013), "uzman tavsiyesi, çevresel performans göstergeleri, mevcut çevresel harcamalar, şirket stratejisi, şirket profili ve girişimleri" ölçüt olarak inceleyen bir endeksin kullanımını önermektedir. Boubakri vd. (2013), 77 ülkeyi kapsayan hukuk endeksini bir kalite göstergesi olarak değerlendirmektedir. Hukuk endeksi, ülkelerin yasal çerçevelerini, zaman içerisindeki değişimini (0'dan 6'ya) ve kamu kuruluşlarının etkinliğini değerlendiren bir endekstir. Hukuk endeksi ise Kaufmann vd. (2009) tarafından geliştirilmiş olup, şirketlerin "toplumun kurallarına ve sözleşme gereklerine uyum derecesi", "mülkiyet hakları ve mahkeme işleyişini" dikkate alan ölçütleri kapsamaktadır. Dolayısı ile, Boubakri vd. (2013) yıldan yıla endeks altında değeri artan ülkelerin raporlama kalitesinin de artacağını savunmaktadır. Kurtzman vd. (2004) tarafından geliştirilen bir diğer endeks, opaklık endeksidir. Opaklık endeksi, ülkelerin kurumsal muhasebe standart kalitesini değerlendirmektedir. Şirketlerin muhasebe uygulamalarındaki şeffaflığını baz alarak hesaplanan endeks, ülkeler arası karşılaştırma yapmak için imkân sunmaktadır. Michelon vd. (2015) ise dipnotlarda açıklanan bilginin içeriği, türü, açıklanma şekli ve yönetim tavrını içeren bir endeks düzenlemiştir. Çalışmasında finansal tablo ve sürdürülebilirlik raporlarını inceleyen yazarlar, İçerik Analizi yöntemi ile örneklemin raporlama kalitesini değerlendirmiştir. Ancak, savunulan aksine, raporlar altında sunulan bilginin miktarı arttıkça, kalitesinin düştüğünü tespit etmişlerdir. Jizi vd. (2014), 2008 finansal krizi sonrasında ABD'de faaliyet gösteren bankaların finansal rapor kalitesini değerlendirmiştir. Yazarlar, raporlama kalitesini; çevresel faaliyet, çalışan ilişkisi ve müşteri hizmetini değerlendiren bir endeks yardımı ile ölçmüştür. Boone ve White (2015), çalışmalarında Russell 2000 ve Russell 1000 endekslerinden yararlanmıştır. Russell 2000 endeksi, 1984 yılında Frank Russell tarafından geliştirilen ve ABD'de faaliyet gösteren en

küçük 2000 şirketin performansını ölçen bir borsa endekstir. Russell 1000 ise, ABD borsasında faaliyet gösteren en büyük 1000 şirketin performansını takip edildiği endekstir. Boone ve White (2015) şirket ortaklık yapısının finansal raporlama kalitesini etkileyen bir faktör olduğunu ve birleşik liderlik seviyesi yüksek olan şirketlerin daha kalite bilgi sunduğunu tespit etmiştir. Birleşik liderlik, yönetim kurulu başkanının aynı zamanda genel müdür olarak faaliyet göstermesi anlamına gelmektedir. Son olarak, Lu ve Abeysekera (2014) GRI tarafından geliştirilen kurumsal sosyal raporlama gereklerini 121 kriter altında özetleyerek, sosyal ve çevresel boyutlu bir dipnot endeksi geliştirmiştir. Çalışma sonucunda, GRI standardı ile uyumluluk seviyesi yüksek olan şirket raporlarının daha kaliteli olduğu savunulmuştur.

Şirket seviyesinde ikinci sıklıkla rastlanan kalite ölçütü "kazanç yönetimi" üzerinedir. Bu alanda ele alınan kalite ölçütleri sırası ile aşağıda listelenip, açıklanmıştır:

- *Yıllık hisse senedi getirileri ile yıllık kazançlar arasındaki değişim dikkate alınarak hesaplanan kazanç tepki katsayısı:* Söz konusu değişikliğın kazanç tepki katsayısı üzerinde etkisi olduğu, dolayısı ile şirket kazancını etkilediği savunulmaktadır (Hanlon vd., 2008; Badertscher vd., 2013a). Kazanç tepki katsayısı; piyasa tarafından beklenmeyen getiriyi, raporlanan karın beklenenin üstünde/altında kalan kısmını ölçmektedir. Sunulan yeni bilgi ile (hisse senedi getirileri veya yıllık kazançlar) yatırım oranına ne kadar katkı sağlayacağı gösterilmektedir.

- *Kazanç kalıcılığı:* Yılda yıla sürdürülebilirliğini koruyan kazançların daha kalıcı ve yüksek kaliteli olduğu savunulmaktadır (Beatty ve Liao, 2014). Bu kapsamda, finansal rapor kalitesini değerlendirmekte kullanılan kazanç kalıcılığı; verinin tahmin edici ve doğrulayıcı boyutuna odaklanmaktadır.

- *Bir önceki dönem kazanç projeksiyonunun gerçek kazançlar ile karşılaştırılması:* İşletme performansı geleceğe dönük olarak projekte edilirken, geçmiş yıllardaki ve cari yıldaki faaliyetlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Beklenen ile gerçekleşen kar arasında oluşan bir farkın şirket raporlama kalitesini olumsuz etkilediği savunulmaktadır (Allegrini ve Greco, 2013).

- *Kazanç raporlarında beklentiden farklı bir sonuç ile karşılaşma ihtimali:* Kazanç raporlarında beklentiden farklı bir sonuç ile karşılaşma ihtimali, yani "süpriz" yaşama ihtimali (Callen vd., 2013; Ball, 2013), mutabakat kazançları tahmini ile fiili kazançlar arasındaki farkın alınması ile hesaplanmaktadır.

- *Nakit akışı/kazançların öngörülebilirliği:* Nakit akışı/kazançların öngörülebilirliğinin bilgi asimetrisini azaltmada ve kredi zararlarının tahminlenmesinde faydası olduğu savunulmaktadır (Beatty ve Liao, 2014; Allegrini ve Greco, 2013; Badertscher vd., 2013b). Ek olarak, değişkenin gelecekte elde edilecek kazançlar, sermaye harcamaları ve gelir beklentileri üzerine belirsizliği azalttığı savunulmaktadır. Nakit akışı öngörülebilirliğini yitirmiş, tahminlenemeyen bir şirketin kalitesinin düşük olması beklenmektedir.

- *Manipulatif, kazanç yönetimi uygulamalarının olmaması veya tespit edilememesi* (González ve García-Meca, 2014; Adibah vd., 2013; Brown vd., 2015; Christensen vd., 2015; Badertscher vd., 2013a; Da Rin vd., 2013; Malik, 2015; Pevzner vd., 2015):

Muhasebe standartlarından kaynaklanan esnekliklerden yola çıkarak finansal raporlara müdahale edebilmesi veya kazançın yönlendirilmesini (olumlu veya olumsuz) kapsamaktadır. Mevcut literatür kazanç yönetimi uygulamalarının tespiti için kurul bağımsızlık derecesini

ölçüt olarak önermiştir. Bu sayede, şirket faaliyetleri üzerinde daha fazla kontrol sağlanacağı savunulmaktadır.

- *Tahakkuk esaslı kazanç yönetimi ve kalitesi* (Bhattacharya ve Desai, 2013; Hope vd., 2013a; Bentley vd., 2013; Dechow ve Dichev, 2002; Hope vd., 2013b; Thomas ve Vyas, 2013; Goodman vd., 2013; Callen vd., 2013; Malik, 2015; Coates ve Srinivasan, 2014; Lara vd., 2016; Wongsunwai, 2013; Shipman vd., 2016; Da Rin vd., 2013; Badertscher vd., 2013b; DeFond ve Zhang, 2014; Tepalagul ve Lin, 2015; Cohen vd., 2013; Fang vd., 2016):

- *Anormal (olağan dışı) tahakkukların oranı*: Yıllar itibariyle ortaya çıkan anormal tahakkuk tutarları kazanç yönetimi uygulamalarının kalite göstergesi olarak dikkate alınmaktadır. Tahakkuk yolu ile yapılan kazanç yönetiminin işletmelerin finansal raporlama kalitesi üzerine etkisi bu çalışmalar altında ölçülmektedir.

- *İhtiyari tahakkuklar ve tahakkuk büyüklüğünün nakit akışa oranı*: Tahakkuklar ihtiyari ve ihtiyari olmayan tahakkuklar olarak iki bileşene ayrılmakta ve ihtiyari tahakkuklar kazanç yönetimi uygulamalarında bir gösterge olarak incelenmektedir. Bu tahakkuklar, kontrol dışı nedenlerden dolayı (standart veya uygulamadaki eksikliklerden) veya yönetici kararlarından doğan tahakkuklar olarak ifade edilebilir.

- *Kar/zararın zamanında kaydedilmemesi* (Christensen vd., 2015; Badertscher vd., 2013a): İşletmenin ekonomik yapısı, karlılığı veya likiditesi hakkında farklı bir imaj yaratmak adına yapılan uygulamadır.

Yukarıda sunulan ölçütlere ek olarak; zararların/masrafların önceden öngörülmesi (Beatty ve Liao, 2014) ve bu konu hakkında şirket tarafından açıklama yapılması, kalite ölçütü olarak literatürde incelenmektedir.

Sistemik literatür analizi kapsamında ayrıca “denetim şirket karakteristiklerinin”de kalite ölçütü olarak ele alındığı görülmüştür. Bu çalışmalarda en sık rastlanan ölçütler ortak rotasyonudur. Yazarlar (Lennox vd., 2014; Tepalagul ve Lin, 2015; Koh ve Reeb, 2015) ortak rotasyonu sonrasında raporlama kalitesinin arttığını ve bunun şirket raporlama kalitesi üzerine olumlu bir işaret olduğunu savunmaktadır. Bu tür çalışmalarda kalite ölçütü olarak ayrıca denetim ve denetim dışı ücretler dikkate alınmaktadır (Bratten vd., 2013; Minutti ve Meza, 2013). Cohen vd. (2013) denetim ücretlerini ve denetim dışı sağlanan faaliyetlerden alınan ücretleri incelemiş, yüksek ücretlerin düşük kaliteli raporları sinyallediğini savunmuştur. Benzer bir argümanı savunan Hribar vd. (2014), rekabetçi bir dengede, düşük kaliteli finansal raporları olan şirketlerin denetlenme maliyetinin yüksek olacağını ve bu maliyetin denetim ücretlerine yansıtılacağını savunmaktadır. Karşıt bir görüş olarak, Tepalagul ve Lin (2015), daha kaliteli raporları olan şirketlerden daha düşük denetim dışı hizmet ücretleri alındığını savunmaktadır. Bunun nedeni şirketin ekonomik durumunun, gelecek nakit akışlarının daha öngörülebilir ve risk seviyesinin daha düşük olmasıdır. Son olarak, denetim yapısı (Glaum vd., 2013); denetim firmasının görev süresi (Tepalagul ve Lin, 2015); finansal tabloların genel ekonomik durumu güvenilir bir şekilde yansıttığının garantisi (DeFond ve Zhang, 2014) ve yönetimin etkisinden arındırılmış denetim süreci (Larcker ve Tayan, 2015) ölçüt olarak ele alınmaktadır.

Şirket denetim komiteleri de kaliteli finansal tablo ve dipnotlarla ilişkilendirilmiştir. Denetim Komiteleri; yönetim kurulu adına iç ve dış denetim etkinliğini sağlayıp, güvence veren, kamuya açıklanacak finansal tabloların doğruluğu ve gerçekleri yansıttığına dair görüş bildiren, bağımsız denetim şirketi ile iletişimi sağlayan ve faaliyetlerinin düzenli olarak

izlenmesi gibi görevleri yerine getiren bir organdır. Ancak, 6762 sayılı Eski Türk Ticaret Kanununda (eTTK) bahsi geçen denetim organının beklenen fonksiyonları yerine getirmemesi, denetçinin bağımsız olamaması ve denetçide aranması gereken niteliklerin sağlanmaması nedeni ile Türk Ticaret Kanunu (TTK) ile görev, sorumlulukları, uygulama esasları tekrar düzenlenen “Denetim Komiteleri” ülkemizde belirli şirketler için ihtiyari hale gelmiştir (TTK 378). Sermaye piyasası mevzuatı (Seri: X, No: 22 "Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ) uyarınca da ülkemizde denetim komitelerinin yapısına yönelik uygulamalar güçlendirilmiş, borsa şirketleri için zorunlu hale getirilmiştir. İlgili düzenleme ile; komite üyelerinin bağımsız üyelerden oluşması, komitenin faaliyetlerini yönetim kurulundan bağımsız yürütebilmesi ve uygulamada etkinlik sağlanmıştır. Denetim komitelerini inceleyen çalışmaların “komite varlığını, komite üyelerinin eğitim alanlarını, komite üyelerinin kime raporlama yaptığını, komite özelliklerini (büyüklük, toplanma sıklığı ve bağımsızlığı) ve “Üst Yönetim-Denetim Komitesi” arası sosyal bağları” kalite ölçütü olarak detaylı bir şekilde ele aldığı görülmektedir. Birçok çalışma (Glaum vd. 2013; Khan vd., 2013) denetim komitelerinin şirket mali rapor kalitesi üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu savunmakta ve kalite ölçütleri olarak “denetim komitesi kurma” ve “denetim komitesinde uzman üye bulundurma” öğelerini incelemektedir. Örnek olarak, Badolato vd. (2014) denetim komitesinde bir finansal uzmanın olmasının ve Balakrishnan vd. (2018) ise denetim komitesinde bir endüstri uzmanının olmasının kalite ölçütü olduğunu savunmaktadır. Denetçinin doğrudan kime raporlama yaptığı incelendiğinde, Larcker ve Tayan (2015) dış denetçinin doğrudan denetim komitesine raporlama yaptığında finansal tablo ve dipnotların kaliteli olduğunu savunmaktadır. Son olarak, denetim komitelerinin karakteristikleri çalışmalarda ele alınmıştır. Liao vd. (2015) “komite büyüklüğü, bağımsızlığı, yapılan toplantıların sıklığı ve komite faaliyet derecesini” ve Jizi vd. Stratling (2014) “yönetim kurulu ve denetim komitesi toplantı sıklığını” ölçüt olarak incelemiştir. Bruynseels ve Cardinaels (2013) ise üst yönetim ve denetim komitesi üyeleri arasında gözlemlenen sosyal bağları analiz etmiş ve bu bağların kaliteyi azaltıcı bir faktör olduğunu savunmuştur.

Bir başka kalite ölçütü olarak yönetici özellikleri incelenmiştir. Araştırmacılar yönetim kurulu karakteristiklerini (Rao ve Tilt, 2016; Davidson vd., 2015; Jizi vd., 2014; Frias-Aceituno ve Rodriguez-Ariza, 2013) ve yönetici karakteristikleri (Francis vd., 2015) ele almıştır. Buna ek olarak mevcut kurumsal yönetimin işlevsel olması (Claessens ve Yurtoglu, 2013), ve yöneticilerin kendi kazançlarını gözetme eğilimi (Pevzner vd., 2015) kavram ve ölçütler üzerine yapılan literatür taraması sonucunda tespit edilmiştir. Finansal raporlarda sunulan bilgi içeriği ve doğruluğunun da (Beatty vd., 2013) kalite ölçütü olarak değerlendirmeye alınmıştır. Cheng vd. (2013) iç kontrol zayıflıklarının; ve Lu (2017) ilgili taraf işlemlerinin yanlış kullanımının kaliteyi düşürdüğünü savunmaktadır. Dipnotlarda açıklanan bilgi içeriğinde ise; türü veya sunum nitelikleri (Michelon vd., 2015; Hahn ve Lülfs, 2014; Skaife vd., 2013; Lawrence, 2013; Dhaliwal vd., 2014; Callen vd., 2013; Leuz ve Wysocki, 2016); finansal tablolarda yeniden düzeltme yapılması (Cohen vd., 2013; Lobo ve Zhao, 2013; Bentley vd., 2013; Francis vd., 2013); firmaların sosyal sorumluluk faaliyetlerinin olması ve raporlanması (Malik, 2015; Allegrini ve Greco, 2013); paydaş oryantasyonu ülkelerdeki firma raporları (kural ve eylemlerin daha etkin uygulanması) (Frias-Aceituno ve Rodríguez-Ariza, 2013; Dhaliwal vd., 2014) gibi değişkenlerin mali tablo ve dipnot kalitesini ifade ettiği savunulmaktadır.

Son olarak, şirketin finansal karakteristiklerini kalite ölçütü olarak inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Muhasebe literatürü altında kaliteyi arttırıcı unsur olarak ele alınan finansal karakteristiklerin, aşağıda listelenen çalışmalar kapsamında kalite göstergesi olarak incelendiği görülmüştür. Bu unsurları sağlayan şirket finansal raporlarının yüksek kaliteli olduğu ileri sürülmektedir; kazançlar ve hisse senedi getirileri arasında yüksek korelasyon (Hostak vd., 2013); likidite oranında artış ve sermaye maliyetlerinin azalması (Barth vd., Allegrini ve Greco, 2013); dış finansman seviyesi (Hope vd., 2013a); halka arz esnasında girişimci sermaye katılımı (Da Rin vd., 2013); risk sermayesi desteği alan bir şirket olması (Wongsunwai, 2013); Standard ve Poor derecesi oluşturulurken şirketler içi iletişim, eylem ve değerlendirme süreçleri (Baxter vd., 2013).

#### **4. SONUÇ**

Bu çalışmada raporlama kalitesini analiz eden çok boyutlu ve karmaşık yapıli ölçüm araçları metodolojik ve karşılaştırmalı bir şekilde incelenmiştir. Araştırma soruları oluşturulurken değinilen literatürde ifade edildiği gibi, muhasebede kalite kavramı ve ölçüm araçları arasında bir kavram karmaşasının mevcut olduğu desteklenmiştir. Dahası akademisyenler tarafından öne sürülen ölçütler arasında çakışma ve eksik yönlerinin olduğu tespit edilmiştir. Mali tablo ve dipnot kalitesinin ölçümünde farklı kavram ve ölçütlerin kullanımı, yapılan ampirik analizlerde karşılaştırılabilirliği düşürmektedir. Bu durum, uluslararası bütünlüğü sağlamaya, “terimler, ilkeler, kurallar ve yöntemler” arası farkı gidermeye önem veren muhasebe alanı için ciddi bir problem teşkil etmektedir. Farklı şekillerde yorumlanan muhasebe kavramları hem karışıklığa, hem de küresel seviyede “anlaşılabilirliğini ve karşılaştırılabilirliğini yitirmiş finansal bilginin” sunulmasına neden olmaktadır.

Finansal raporlama aktiviteleri/kalitesi akademiyi ve iş dünyasını yakından ilgilendiren, son derece önemli ve her daim güncel bir konudur. Dolayısı ile, literatürdeki mevcut kavram karışıklığını ele alarak, küresel seviyede anlaşılır ve karşılaştırılabilir akademik (teorik veya ampirik) çalışmalara katkıda bulunulması amaçlanmıştır. Uluslararası muhasebe literatüründe konuyu bu şekilde inceleyen bir çalışma olmaması, araştırmanın özgün bilimsel katkısını desteklenmektedir. Çalışmanın bir sonraki aşamasında araştırmacılar yayınlanmaya bağlı yanlılık (sadece belirli bir ülkede, dillerde veya istatistiki olarak anlamlı sonuç elde eden çalışmaların yayınlanması) riskini (Khlif ve Chalmers, 2015) minimize etmek için sistematik tarama aşamasında İngilizce olmayan çalışmaları da dahil ederek analiz kapsamını genişletebilir. Son olarak, bu konuyu ilerleterek araştırmacılar ülkeler arası (cross-country) karşılaştırmalı, objektif ölçütler (Core, 2001) geliştirebilecek, çalışmalardan elde edilen bulgular bir boylamsal (birden fazla dönemi kapsayan ve karşılaştırma imkanı sağlayan) analiz uygulayabilecektir (Leuz ve Wysocki, 2016; Leuz ve Wysocki, 2008).

#### **KAYNAKLAR**

Adibah Wan Ismail - Anuar Kamarudin - Van Zijl Tony - Dunstan, Keitha (2013), "Earnings Quality and the Adoption of IFRS-Based Accounting Standards: Evidence From an Emerging Market", *Asian Review of Accounting*, Sayı 21, No 1, pp. 53-73.

- Ahmed, Kamran - Chalmers, Keryn - Khelif, Hichem (2013), "A Meta-Analysis of IFRS Adoption Effects", the International Journal of Accounting, Sayı 48, No 2, pp. 173-217.
- Akgöz, Semra - Ercan, İlker - İsmet, Kan (2004), "Meta-Analizi", Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, Sayı 30, No 2, ss. 107-112.
- Akgün, Ali (2013), "Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkisi: İMKB'ye Yönelik Bir Araştırma", Sayı 1, No 1, ss. 1-35.
- Allegrini, Marco - Greco, Giulio (2013), "Corporate Boards, Audit Committees and Voluntary Disclosure: Evidence From Italian Listed Companies", Journal of Management and Governance, Sayı 17, No 1, pp. 187-216.
- Avrupa Komisyonu (2011a), "Single Market Act TwelLevers to Boost Growth and Strengthen Confidence "Working Together to Create New Growth", Communication From the Commission to the European Parliament, the Council, Economic and Social Committee and the Committee of the Regions", [http://Ec.Europa.Eu/Internal\\_Market/Smact/Docs/20110413-Communication\\_En.Pdf](http://Ec.Europa.Eu/Internal_Market/Smact/Docs/20110413-Communication_En.Pdf) (02.09.2019)
- Avrupa Komisyonu (2011b), "Communication From the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions A Renewed EU Strategy 2011-14 For Corporate Social Responsibility" <http://www.Europarl.Europa.Eu/Sides/Getdoc.Do?Pubref=-//Ep//Nonsgml+Report+A7-2013-0017+0+Doc+Pdf+V0//En> (02.09.2019)
- Avrupa Parlamentosu (2013), "The Social Business Initiatiof the European Commission", [Http://Ec.Europa.Eu/Internal\\_Market/Publications/Docs/Sbi-Brochure/Sbi-Brochure-Web\\_En.Pdf](Http://Ec.Europa.Eu/Internal_Market/Publications/Docs/Sbi-Brochure/Sbi-Brochure-Web_En.Pdf) (02.09.2019)
- Badertscher, Brad - Katz, Sharon - Rego, Sonja (2013a), "The Separation of Ownership and Control and Corporate Tax Avoidance", Journal of Accounting and Economics, Sayı 56, No 2, pp. 228-250.
- Badertscher, Brad - Shroff, Nemit - White, Hal (2013b), "Externalities of Public Firm Presence", Journal of Financial Economics, Sayı 109, No 1, pp. 682-706.
- Badolato, Patrick - Donelson, Dain - Ege, Matthew (2014), "Audit Committee Financial Expertise and Earnings Management", Journal of Accounting and Economics, Sayı 58, No 2, pp. 208-230.
- Balakrishnan, Karthik - Blouin, Jennifer - Guay, Wayne (2018), "Tax Aggressiveness and Corporate Transparency", the Accounting Review. Sayı 21, No 1, pp. 1-20.
- Ball, Ray (2013), "Accounting Informs Investors and Earnings Management Is Rife: Two Questionable Beliefs", Accounting Horizons, Sayı 27, No 1, pp. 847-853.

- Ball, Ray - Robin, Ashok - Wu, Joanna (2003), "Incentives Versus Standards: Properties of Accounting Income in Four East Asian Countries", *Journal of Accounting and Economics*, Sayı 36, No 1, pp. 235-270.
- Barth, Mary - Konchitchki, Yaniv - Landsman, Wayne (2013), "Cost of Capital and Earnings Transparency", *Journal of Accounting and Economics*, Sayı 55, No 2, pp. 206-224.
- Barth, Mary - Landsman, Wayne - Lang, Mark (2006), "International Accounting Standards and Accounting Quality, Working Paper", ABD: Stanford University and University of North Carolina At Chapel Hill.
- Baxter, Ryan - Bedard, Jean- Hoitash, Rani- Yezegel, Ari (2013), "Enterprise Risk Management Program Quality: Determinants, Value Relevance, and the Financial Crisis", *Contemporary Accounting Research*, Sayı 30, No 1, pp. 1264-1295.
- Beattie, Vivien - McInnes, Bill - Fearnley, Stella (2004), "A Methodology For Analyzing and Evaluating Narratives in Annual Reports: A Comprehensive Descriptive Profile and Metrics For Disclosure Quality Attributes", in *Accounting Forum*, Sayı 28, No 3, pp. 205-236.
- Beatty, Anne - Liao, Scott - Yu, Jeff (2013), "The Spillover Effect of Fraudulent Financial Reporting", *Journal of Accounting and Economics*, 55, No 2, pp. 183-205.
- Beatty, Anne - Liao, Scott (2014), "Financial Accounting in the Banking Industry", *Journal of Accounting and Economics*, Sayı 58, No 2, pp. 339-383.
- Bentley, Kantheleen - Omer, Thomas - Sharp, Nathan (2013), "Business Strategy, Financial Reporting Irregularities, and Audit Effort", *Contemporary Accounting Research*, Sayı 30, No 1, pp. 780-817.
- Beretta, Sergio - Bozzolan, Saverio (2008), "Quality Versus Quantity: the Case of Forward-Looking Disclosure", *Journal of Accounting, Auditing Finance*, Sayı 23, No 1, pp. 333-376.
- Bhattacharya, Nilabhra - Desai, Hemang - Venkataraman, Kumar (2013), "Does Earnings Quality Affect Information Asymmetry? Evidence From Trading Costs", *Contemporary Accounting Research*, Sayı 30, No 1, pp. 482-516.
- Boone, Audra - White, Joshua (2015), "The Effect of Institutional Ownership" *Journal of Financial Economics*, Sayı 117, No 1, pp. 508-533.
- Boubakri, Narjess - Cosset, Jean - Saffar, Walid (2013), "The Role of State and Foreign Owners in Corporate Risk-Taking", *Journal of Financial Economics*, Sayı 108, No 1, pp. 641-658.
- Bratten, Brian - Gaynor, Lisa - Mcdaniel, Linda - Montague, Norma - Sierra, Gregory (2013), "The Audit of Fair Values and Other Estimates: the Effects of Underlying Environmental, Task, and Auditor-Specific Factors", *Auditing: A Journal of Practice Theory*, Sayı 32, No 1, pp. 7-44.

- Brown, Lawrence - Call, Andrew - Clement, Michael - Sharp, Nathan (2015), "Inside the "Black Box" of Sell-Side Financial Analysts", *Journal of Accounting Research*, Sayı 53, No 1, pp. 1-47.
- Brown, Stephen - Hillegeist, Stephen (2003), "Disclosure Quality and Information Asymmetry", ABD: Kellogg School of Management, Evanston, IL.
- Brüggemann, Ulf - Hitz, Jorg Markus - Sellhorn, Thorsten (2013), "Intended and Unintended Consequences of Mandatory IFRS Adoption: A Review of Extant Evidence and Suggestions For Future Research", *European Accounting Review*, Sayı 22, No 1, pp. 1-37.
- Bruynseels, Liesbeth - Cardinaels, Eddy (2013), "The Audit Committee: Management Watchdog Or Personal Friend of the CEO?", *the Accounting Review*, Sayı 89, No 1, pp. 113-145.
- Callen, Jeffrey - Khan, Mozaffar - Lu, Hai (2013), "Accounting Quality, Stock Price Delay, and Future Stock Returns", *Contemporary Accounting Research*, Sayı 30, No 1, pp. 269-295.
- Cascino, Stefano - Gassen, Joachim (2015), "What Drives the Comparability Effect of Mandatory IFRS Adoption?", *Review of Accounting Studies*, Sayı 20, No 1, pp. 242-282.
- Cemalcılar, Özgül - Erdoğan, Nurten (2000), "Genel Muhasebe", İstanbul: Beta Basım Yayıncılık A.Ş.
- Chen, Huifa - Tang, Qinglianf - Jiang, Yihong (2010), "The Role of International Financial Reporting Standards in Accounting Quality: Evidence From the European Union", *Journal of International Financial Management Accounting*, Sayı 21, No 1, pp. 220-278.
- Cheng, Mei - Dhaliwal, Dan - Zhang, Yuan (2013), "Does Investment Efficiency Improve After the Disclosure of Material Weaknesses", *Journal of Accounting and Economics*, Sayı 56, No 1, pp. 1-18.
- Christensen, Hans - Lee, Edward - Walker, Martin - Zeng, Cheng (2015), "Incentives Or Standards: What Determines Accounting Quality Changes Around IFRS Adoption?", *European Accounting Review*, Sayı 24, No 1, pp. 31-61.
- Claessens, Stijin - Yurtoglu, Burcin (2013), "Corporate Governance in Emerging Markets" *Emerging Markets Review*, Sayı 15, No 1, pp. 1-33.
- Clarkson, Peter - Fang, Xiaohua - Li, Yue - Richardson, Gordon (2013), "The Relevance of Environmental Disclosures: Are Such Disclosures Incrementally Informative?", *Journal of Accounting and Public Policy*, Sayı 32, No 1, pp. 410-431.
- Coates, John - Srinivasan, Suraj (2014), "SOX After Ten Years: A Multidisciplinary Review", *Accounting Horizons*, Sayı 28, No 1, pp. 627-671.

- Cohen, Jeffrey - Hoitash, Udi - Krishnamoorthy, Ganesh - Wright, Arnold (2013), "The Effect of Audit Committee Industry Expertise On Monitoring the Financial Reporting Process", the Accounting Review, Sayı 89, No 1, pp. 243-273.
- Core, John (2001), "Stock Option Plans For Non-Executive Employees. Journal of Financial Economics, Sayı 61, No 1, pp. 253-287.
- Cottier, Thomas - Jackson, John - Lastra, Rosa (2012), International Law in Financial Regulation and Monetary Affairs. ABD: OUP Oxford.
- Da Rin, Marco - Hellmann, Thomas - Puri, Manju (2013), "A Survey of Venture Capital Research", in Handbook of the Economics of Finance, Sayı 2, No 1, pp. 573-648.
- Daske, Holger - Hail, Luzi - Leuz, Christian - Verdi, Rodrigo (2013), "Adopting A Label: Heterogeneity in the Economic Consequences Around IAS/IFRS Adoptions", Journal of Accounting Research, Sayı 51, No 1, pp. 495-547.
- Daske, Holger - Gebhardt, Gunther (2006), "International Financial Reporting Standards and Experts' Perceptions of Disclosure Quality", Abacus, Sayı 42, No 1, pp. 461-498.
- Davidson, Robert - Dey, Aiysha - Smith, Abbie (2015), "Executives Off-The-Job", Journal of Financial Economics, Sayı 117, No 1, pp. 5-28.
- Davies, Huv - Crombie, Iain (2003), What Is A Systematic Review?. Newmarket (UK): Hayward Medical Communications.
- Dechow, Patricia - Dichev, Illia (2002), "The Quality of Accruals and Earnings: the Role of Accrual Estimation Errors", the Accounting Review, Sayı 77, No 1, pp. 35-59.
- Defond, Mark - Zhang, Jieying (2014), "A Review of Archival Auditing Research", Journal of Accounting and Economics, Sayı 58, No 2, pp. 275-326.
- Dhaliwal, Dan - Li, Oliver - Tsang, Albert - Yang, Yong (2014), "Corporate Social Responsibility Disclosure and the Cost of Equity Capital: The Roles of Stakeholder Orientation and Financial Transparency", Journal of Accounting and Public Policy, Sayı 33, No 1, pp. 328-355.
- Fang, Vovoan - Huang, Allen - Karpoff, Jonathan (2016), "Short Selling and Earnings Management: A Controlled Experiment", the Journal of Finance, Sayı 71, No 1, pp. 1251-1294.
- Francis, Bill - Hasan, Iftexhar - Park, Jong - Wu, Qiang (2015), "Gender Differences in Financial Reporting Decision Making", Contemporary Accounting Research, Sayı 32, No 1, pp. 1285-1318.
- Francis, Jere- Michas, Paul - Yu, Michael (2013), "Office Size of Big 4 Auditors and Client Restatements", Contemporary Accounting Research, Sayı 30, No 1, pp. 1626-1661.

- Frias-Aceituno, Jose - Rodriguez-Ariza, Lazaro - Garcia Sanchez, Isabel (2013), “The Role of the Board in the Dissemination of Integrated Corporate Social Reporting”, *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, Sayı 20, No 1, pp. 219-233.
- Frias-Aceituno, Jose - Rodríguez-Ariza, Lazaro - García Sánchez, Isabel (2013), "Is Integrated Reporting Determined By A Country's Legal System? an Exploratory Study", *Journal of Cleaner Production*, Sayı 44, No 1, pp. 45-55.
- Fung, Benjamin (2014), “The Demand and Need For Transparency and Disclosure in Corporate Governance”, *Universal Journal of Management*, Sayı 2, No 1, pp. 72-80.
- Gamal Aboelimged, Mohamed (2010), "Six Sigma Quality: A Structured Review and Implications For Future Research", *International Journal of Quality Reliability Management*, Sayı 27, No 1, pp. 268-317.
- Gehanno, Jean Francois - Rollin, Laetitia - Darmoni, Stefan (2013), "Is the Coverage of Google Scholar Enough to Be Used Alone For Systematic Reviews", *BMC Medical Informatics and Decision Making*, Sayı 13, No 1, pp. 1-7.
- Glaum, Martin - Baetge, Jorg - Grothe, Alexander - Oberdörster, Tatjana (2013), "Introduction of International Accounting Standards, Disclosure Quality and Accuracy of Analysts' Earnings Forecasts", *European Accounting Review*, Sayı 22, No 1, pp. 79-116.
- González, Jesus - García-Meca, Emma (2014), "Does Corporate Governance Influence Earnings Management in Latin American Markets?", *Journal of Business Ethics*, Sayı 121, No 1, pp. 419-440.
- Goodman, Theodore - Neamtiu, Monica - Shroff, Nemit - White, Hal (2013), "Management Forecast Quality and Capital Investment Decisions", *the Accounting Review*, Sayı 89, No 1, pp. 331-365.
- Gunning, Robert (1969), “The Fog Index After Twenty Years”, *Journal of Business Communication*, Sayı 6, No 1, pp. 3-13.
- Guiso, Luigi - Sapienza, Paola - Zingales, Luigi (2008), "Trusting the Stock Market", *Journal of Finance*, Sayı 63, No 1, pp. 2557-2600.
- Hahn, Rudiger - Lülfs, Regina (2014), "Legitimizing NegatiAspects in GRI-Oriented Sustainability Reporting: A QualitatiAnalysis of Corporate Disclosure Strategies", *Journal of Business Ethics*, Sayı 123, No 1, pp. 401-420.
- Hanlon, Michelle - Maydew, Edward - Shevlin, Terry (2008), "Unintended Consequence of Book-Tax Conformity”, *Journal of Accounting and Economics*, Sayı 46, No 2, pp. 294-311.
- Healy, Paul - Palepu, Krishna (2001), "Information Asymmetry, Corporate Disclosure, and the Capital Markets: A Review of the Empirical Disclosure Literature”, *Journal of Accounting and Economics*, Sayı 31, No 1, pp. 405-440.

- Hope, Ole - Ma, Mark - Thomas, Wayne (2013a), "Tax Avoidance and Geographic Earnings Disclosure", *Journal of Accounting and Economics*, Sayı 56, No 2, pp. 170-189.
- Hope, Ole - Thomas, Wayne - Vyas, Dushyantkumar (2013b), "Financial Reporting Quality of US Private and Public Firms", *the Accounting Review*, Sayı 88, No 1, pp. 1715-1742.
- Horton, Joanne - Serafeim, George - Serafeim, Ioanna (2013), "Does Mandatory IFRS Adoption Improve the Information Environment?", *Contemporary Accounting Research*, Sayı 30, No 1, pp. 388-423.
- Hostak, Peter - Lys, Thomas - Yang, Yong - Carr, Emre (2013), "An Examination of the Impact of the Sarbanes–Oxley Act On the Attractiveness of US Capital Markets For Foreign Firms", *Review of Accounting Studies*, Sayı 18, No 1, pp. 522-559.
- Hribar, Paul - Kravet, Todd - Wilson, Ryan (2014), "A New Measure of Accounting Quality", *Review of Accounting Studies*, Sayı 19, No 1, pp. 506-538.
- Jizi, Mohammad - Salama, Aly - Dixon, Rebecca - Stratling, Stratling (2014), "Corporate Governance and Corporate Social Responsibility Disclosure: Evidence From the US Banking Sector", *Journal of Business Ethics*, Sayı 125, No 1, pp. 601-615.
- Juran, Joseph (1974), *Juran's Quality Control Handbook*. USA: Mcgraw-Hill.
- Kaufmann, Daniel - Kraay, Aart - Mastruzzi, Massimo (2009), "Governance Matters VIII: Aggregate and Individual Governance Indicators 1996-2008", EU: World Bank.
- Khan, Arifur - Muttakin, Madrul - Siddiqui, Javed (2013), "Corporate Governance and Corporate Social Responsibility Disclosures: Evidence From an Emerging Economy", *Journal of Business Ethics*, Sayı 114, No 1, pp. 207-223.
- Khlif, Hichem - Chalmers, Keryn (2015), "A Review of Meta-Analytic Research in Accounting", *Journal of Accounting Literature*, Sayı 35, No 1, pp. 1-27.
- Kocamaz, Hilal (2012), "Uluslararası Muhasebe Standartlarının Dünyada Türkiye'de Oluşum Gelişim Süreci", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı 2, No 1, pp. 105-120.
- Koh, Ping - Reeb, David (2015), "Missing R&D", *Journal of Accounting and Economics*, Sayı 60, No 1, pp. 73-94.
- Kothari, Sagar (2000), "The Role of Financial Reporting in Reducing Financial Risks in the Market", *Sayı 44*, No 1, pp. 89-102.
- Kurtzman, Joel - Yago, Glenn - Phumiwasana, Triphon (2004), "The Global Costs of Opacity: Although Large-Scale Risks Garner Media Attention, It Is the Everyday, Small-Scale Risks Associated With A Lack of Transparency in Countries' Legal, Economic, Regulatory and Governance Structures That Can Confound Global Investment and Commerce. New Research Identifies the Causes and Measures the

- Effects of This Phenomenon”, MIT Sloan Management Review, Sayı 46, No 1, pp. 38-45.
- La Torre, Giuseppe - Chiaradia, Giacomina - Gianfagna, Francesco - Boccia, Stefania - De Laurentis, Angelo - Ricciardi, Walter (2012), "Quality Assessment in Meta-Analysis", Italian Journal of Public Health, Sayı 3, No 1, pp. 1-15.
- Larcker, David - Tayan, Brian (2015), Corporate Governance Matters: A Closer Look At Organizational Choices and Their Consequences”, ABD: Pearson Education.
- Lawrence, Alastair (2013), "Individual Investors and Financial Disclosure”, Journal of Accounting and Economics, Sayı 56, No 1, pp. 130-147.
- Lennox, Clive - Wu, Xi - Zhang, Tianyu (2014), "Does Mandatory Rotation of Audit Partners Improve Audit Quality?”, the Accounting Review, Sayı 89, No 1, pp. 1775-1803.
- Leuz, Christian - Nanda, Dhananjay - Wysocki, Peter (2003), "Earnings Management and Investor Protection: an International Comparison”, Journal of Financial Economics, Sayı 69, No 1, pp. 505-527.
- Leuz, Christian - Wysocki, Peter (2008), Economic Consequences of Financial Reporting and Disclosure Regulation: A Review and Suggestions For Future Research, ABD: University of Chicago Series.
- Leuz, Christian - Wysocki, Peter (2016), “The Economics of Disclosure and Financial Reporting Regulation: Evidence and Suggestions For Future Research”, Journal of Accounting Research, Sayı 54, No 1, pp. 525-622.
- Liao, Luo - Luo, Le - Tang, Qingliang (2015), "Gender Diversity, Board Independence, Environmental Committee and Greenhouse Gas Disclosure”, the British Accounting Review, Sayı 47, No 1, pp. 409-424.
- Lobo, Gerald - Zhao, Yuping (2013), "Relation Between Audit Effort and Financial Report Misstatements: Evidence From Quarterly and Annual Restatements”, the Accounting Review, Sayı 88, No 1, pp.1385-1412.
- Lopes, Claudia - Cerqueira, Antonio - Brandão, Elisio (2010), "Impact of IFRS Adoption On Accounting Quality in European Firms”, Journal of Modern Accounting and Auditing, Sayı 6, No 9, pp. 20-33.
- Loughran, Tim - McDonald, Bill (2014), "Measuring Readability in Financial Disclosures”, the Journal of Finance, Sayı 69, No 1, pp. 1643-1671.
- Loughran, Tim - McDonald, Bill (2016), "Textual Analysis in Accounting and Finance: A Survey”, Journal of Accounting Research, Sayı 54, No 1, pp. 1187-1230.
- Lu, Hai (2017), Related Party Transactions. Doktora Tezi.

- Lu, Yingjun - Abeysekera, Indra (2014), "Stakeholders' Power, Corporate Characteristics, and Social and Environmental Disclosure: Evidence From China", *Journal of Cleaner Production*, Sayı 64, No 1, pp. 426-436.
- Malik, Mahfuja (2015), "Value-Enhancing Capabilities of CSR: A Brief Review of Contemporary Literature", *Journal of Business Ethics*, Sayı 127, No 1, pp. 419-438.
- Meline, Timothy (2006), "Selecting Studies For Systematic Review: Inclusion and Exclusion Criteria", *Contemporary Issues in Communication Science and Disorders*, Sayı 33, No 1, pp. 21-27.
- Michelon, Giovanna - Pilonato, Silvia - Ricceri, Federica (2015), "CSR Reporting Practices and the Quality of Disclosure", *Critical Perspectives On Accounting*, Sayı 33, No 1, pp. 59-78.
- Minutti-Meza, Miguel (2013), "Does Auditor Industry Specialization Improve Audit Quality?. *Journal of Accounting Research*", Sayı 51, No 1, pp. 779-817.
- Mitra, Amitava (2016), *Fundamentals of Quality Control and Improvement*. ABD: John Wiley Sons.
- Pevzner, Mikhail - Xie, Fei - Xin, Xiangang (2015), "When Firms Talk, Do Investors Listen? the Role of Trust in Stock Market Reactions to Corporate Earnings Announcements", *Journal of Financial Economics*, Sayı 117, No 1, pp. 190-223.
- Plumlee, Marlene - Brown, Darrell - Hayes, Rachel - Marshall, Scott (2015), "Voluntary Environmental Disclosure Quality and Firm Value: Further Evidence", *Journal of Accounting and Public Policy*, Sayı 34, No 1, pp. 336-361.
- Pomeroy, Bradley - Thornton, Daniel (2008), "Meta-Analysis and the Accounting Literature: the Case of Audit Committee Independence and Financial Reporting Quality", *European Accounting Review*, Sayı 17, No 1, pp. 305-330.
- Pownall, Grace - Schipper, Katherine (1999), "Implications of Accounting Research For the SEC's Consideration of International Accounting Standards For US Securities Offerings", *Accounting Horizons*, 13, 1, pp. 259-280.
- Publish or Perish (2018), "Google Scholar Search Program", <https://Harzing.Com/Resources/Publish-Or-Perish> (02.09.2019)
- Rao, Kathyayini - Tilt, Carol (2016), "Board Composition and Corporate Social Responsibility: the Role of Diversity, Gender, Strategy and Decision Making", *Journal of Business Ethics*, Sayı 138, No 1, pp. 327-347.
- Shipman, Jonathan - Swanquist, Quinn - Whited, Robert (2016), "Propensity Score Matching in Accounting Research", *the Accounting Review*, Sayı 92, No 1, pp. 213-244.
- Siddaway, Andy (2014), *What Is A Systematic Literature Review and How Do I Do One*. İngiltere: University of Stirling

- Skaife, Hollis - David Veenman, Daniel Wangerin (2013), "Internal Control Over Financial Reporting and Managerial Rent Extraction: Evidence From the Profitability of Insider Trading", *Journal of Accounting and Economics*, Sayı 55, No 1, pp. 91-110.
- Smith, Malcolm (2017), *Research Methods in Accounting*. ABD: Sage.
- Soderstrom, Naomi - Sun, Kevin (2007), "IFRS Adoption and Accounting Quality: A Review", *European Accounting Review*, Sayı 16, No 1, pp. 675-702.
- Sower, Victor (2010), *Essentials of Quality With Cases and Experiential Exercises*. John Wiley Sons.
- Stiglitz, Joseph (2008), "The Fruit of Hypocrisy: Dishonesty in the Finance Sector Dragging Us Here, and Washington Looks Ill-Equipped to Guide Us Out", *the Guardian*, September, Sayı 16, No 9, pp. 1-12.
- Tepalagul, Nopmanee - Lin, Ling (2015), "Auditor Independence and Audit Quality: A Literature Review", *Journal of Accounting, Auditing Finance*, Sayı 30, No 1, pp. 101-121.
- Timulak, Ladislav (2007), "Identifying Core Categories of Client-Identified Impact of Helpful Events in Psychotherapy: A Qualitative Meta-Analysis", *Psychotherapy Research*, Sayı 17, No 1, pp. 305-314.
- Tonkiss, Fran (2009), "Trust, Confidence and Economic Crisis", *Intereconomics*, Sayı 44, No 1, pp. 196-202.
- Treadwell, Jonathan - Singh, Sonal - Talati, Ripple - Mcpheeters, Melissa - Reston, Talati (2011), "A Framework For" Best Evidence" Approaches in Systematic Reviews", [https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/nbk56653/pdf/bookshelf\\_nbk56653.pdf](https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/nbk56653/pdf/bookshelf_nbk56653.pdf) (02.09.2019)
- Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (2018a), "Who Uses IFRS Standards?" <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/> (02.09.2019)
- Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (2018b), "About" <https://www.ifrs.org/about-us/who-we-are/> (02.09.2019)
- Wahlen, James - Baginski, Stephen - Bradshaw, Mark (2014), *Financial Reporting, Financial Statement Analysis and Valuation*", ABD: Nelson Education.
- Wongsunwai, Wan (2013), "The Effect of External Monitoring On Accrual-Based and Real Earnings Management: Evidence From Venture-Backed Initial Public Offerings", *Contemporary Accounting Research*, Sayı 30, No 1, pp. 296-324.
- Yazıcı, Mehmet (2003), "Muhasebe Standardının Tanımı", *Muhasebe Finansman Dergisi*, Sayı 18 , No 1, pp. 33-37.

